

Elektronická past na zloděje myšlenek

Skoro dvě desítky vysokých škol zavedou v létě počítačový systém, který má na akademické půdě odhalit autory plagiátů. Je skutečně krádež myšlenek taková pohroma, že to vyžaduje drastická opatření? A je takovéto řešení uskutečnitelné na každé škole?

Ne každé převzetí myšlenek odjinud je nutně krádež. To bychom popřeli značnou část kulturních dějin. Umělci, spisovatelé, hudebníci a vědci, ale i šlechtici, králové, císařové a politikové, pokud měli příležitost, velmi často vycestovali ze svých méně rozvinutých zemí do zemí více rozvinutých. Hledali tam inspiraci a dobré nápady si přivezli domů. Tak je tomu i dnes. Mladí lidé například ze Sýrie nebo Libanonu se vzdělávají v USA nebo na vybraných evropských univerzitách. Co získají, doma rozpracují. Tím jejich úroveň roste. Ne vždy, když se pozoruje, srovnává, využívá ve prospěch růstu vlastní země, jde o krádež myšlenek a idejí. Vždyť se všichni podílíme na intelektuální úrovni nejen minulých generací, ale také současných. A protože věda je mezinárodní záležitost, šíří se různými cestami. Účast na výsledcích vědeckého výzkumu má mnoho forem a ne každá forma se stává neetickou, tedy krádeží.

Kritiku zasluhuje taková činnost, kdy se konkrétní zpracované výsledky činnosti jiného autora nebo autorů v oborech hudby, filmu, různých technologií a vědy zaštiťují naprosto cizí osobou.

Začíná to na vysokých školách tím, že student okopíruje části textů nebo celé texty z webových stránek a připiše k nim své jméno jako autora. Nejsem vůbec nadšen jevem, který se dostal po roce 1990 do našich vysokých škol. Kromě solidních knižních produktů, které si student musel osahat a pracovat s nimi, nastudovat je, dnes může najít množství již napsaných stran na internetových stránkách, překopíruje je nebo trochu pozmění, pak dává najevo, že je autorem esejů, referátů nebo bakalářských či diplomových prací. Pokud je tomu tak u doktorských a habilitačních prací, pak je to záležitost nanejvýš varovná.

Jako pedagog a rektor velmi oceňuji vyhotovení počítačových systémů, které objeví plagiátorství. Bohužel ne pro každého je takový systém snadno dostupný.

Na naší soukromé Vysoké škole evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích jsme se chtěli zapojit do seznamu škol, které využívají počítačových systémů v boji proti plagiátorství, ale narazili jsme na finanční problém.

Cena je zatím dost vysoká. Jedna škola, která využívá německý program, jej nabízí k dispozici ostatním školám, ale požaduje 1 až 3 eura na zapsaného studenta, nejméně však 1 000 eur za organizaci řešení této záležitosti vůči škole. To si soukromá škola s počtem téměř 550 studentů zatím nemůže finančně dovolit.

Po jakém řešení tedy sáhnout v podobné situaci? Třeba dát důraz na práci s tištěnými texty. V bakalářských pracích nesmějí převažovat odkazy na webové stránky. Místo toho je pozornost věnována množství prostudovaných knih a časopisů. Student musí prokázat – zejména při obhajobě své práce před komisí – znalosti knižních fondů. Pokud má vyučující podezření na kopii pramene, kde autorem není student, podle závažnosti převzatého materiálu je jeho práce odmítnuta, může být pozván k disciplinární komisi nebo může být vyloučen ze studia.

Zatím byl nalezen přibližně ve stovce semestrálních prací jeden plagiát. Studentovi byl vrácen s podmínkou, že musí napsat nové téma a při opakování tohoto jevu bude ze školy propuštěn. V závěrečných pracích nebyl nalezen plagiát žádný.

Možnost zachytit plagiáty novým systémem je věc záslužná. Vedle toho je však třeba učit studenty pracovat i s jinými nástroji, než je internet, třeba s knihami a časopisy. A také je vést k tomu, že krást se nemá.

Počítačové programy proti plagiátorství na vysokých školách jsou záslužné. Jen pro některé školy jsou moc drahé. Pak je třeba využít jiné metody, třeba vést studenty k tomu, aby více pracovali s knihami a časopisy, ne pouze s internetem.

O autorovi| Josef Dolista, rektor Vysoké školy evropských a regionálních studií